

Gww-productie krimpt met 10 procent in twee jaar

Na een lichte groei van de gww-productie in 2011 is de activiteit in de sector dit jaar sterk gedaald, met ongeveer 7 procent. In 2013 zal de gww-productie verder dalen met ongeveer 3 procent. Belangrijke factoren achter deze krimp zijn de bezuinigingen door de overheid op infrastructuur en de doorwerking van de malaise in de woningbouw op bijvoorbeeld de ontwikkeling van bouwlocaties en de aanleg van nutsvoorzieningen. Dit blijkt uit nieuwe ramingen die het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) heeft gemaakt voor de bouwproductie na het verschijnen van het regeerakkoord. De voorziene extra bezuiniging van 250 miljoen euro op het Infrastructuurfonds is hierin verwerkt. In 2012 is vooral de productie uit nieuwbouw en herstel van gww-werken fors gedaald, met bijna 10 procent. Bij de lagere overheden kromp de activiteit met ongeveer 5 procent. De productie in opdracht van bedrijven (spoorwegen, nutsvoorzieningen, industrie) nam in 2012 sterk af na een stevige groei in 2011. Afronding van de

	Miljoen euro		Jaarlijkse veranderingen (%)			
	2011	2012	2012	2013	2014	2015
<i>Nieuwbouw en herstel</i>						
Rijk	1.068	1.040	-2,5	0	-3,5	0
Lagere overheden	3.543	3.360	-5	-2	0,5	2
Bedrijven	4.263	3.625	-15	-4,5	1	2,5
Subtotaal	8.874	8.025	-9,5	-3	-0,5	2
<i>Onderhoud</i>						
Totaal	14.598	13.550	-7	-3	-0,5	2

GWV-PRODUCTIE 2011-2015

Tweede Maasvlakte is voor de krimp dit jaar mede verantwoordelijk. Ook het onderhoud aan de infrastructuur is in 2012 gedaald, nadat deze activiteiten ook in 2011 al waren afgenomen. In 2013 zullen de bezuinigingen van de lagere overheden, vooral de gemeenten, verder doorzetten en daarmee negatief uitpakken voor de gww-investeringen. Ook de b&u-gerelateerde werkzaamheden zullen in 2013 verder krimpen.

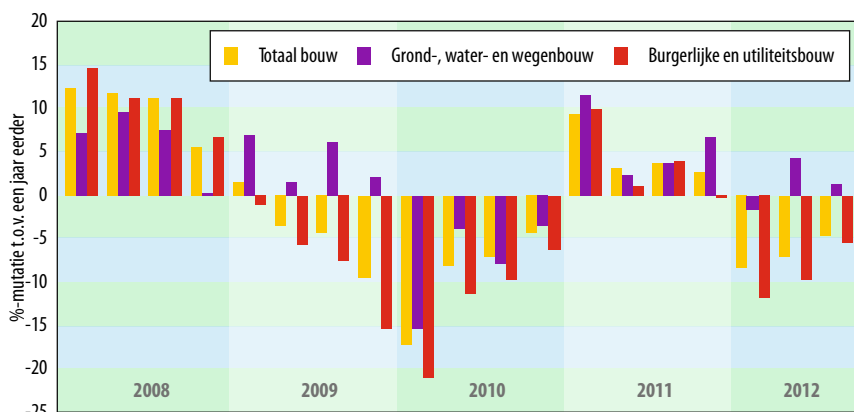
Volgend jaar zal het onderhoud verder afnemen, met nog eens 2,5 procent.

De recente extra bezuiniging op het Infrastructuurfonds vanaf 2014 betekent dat de gww-productie in 2014 nog niet zal herstellen. Vooral bij het Rijk en in mindere mate de bedrijven wordt een negatief effect op de gww-productie verwacht. In 2015 volgt enig herstel van de productie met naar verwachting een groei van 2 procent.

Bouw voor derde kwartaal op rij in de min

Na twee kwartalen van omzetsdaling heeft de totale bouwnijverheid (exclusief projectontwikkelaars) ook in het derde kwartaal van 2012 geen kans gezien een omzetgroei te realiseren. De omzetsdaling van bijna 5 procent is wel minder groot dan de voorgaande kwartalen (eerste kwartaal ruim 8 procent afgenomen en het tweede kwartaal 7 procent afgenomen vergeleken met hetzelfde kwartaal van vorig jaar). Alleen de gww is er de afgelopen twee kwartalen in geslaagd een omzetgroei te behalen. Dit blijkt uit recente cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Na een omzetsijting in het tweede kwartaal van ruim 4 procent heeft de gww ook in het derde kwartaal nog een stijging gerealiseerd van ruim 1 procent, vergeleken met hetzelfde kwartaal een jaar eerder. De grote bedrijven (meer dan 100 werkzame personen) hebben sinds het eerste kwartaal van 2011 geen omzetsdalingen gekend. In het derde kwartaal van 2012 hebben zij een omzetsijting gerealiseerd van bijna 6 procent. Ook de kleine bedrijven (0 tot 10 werkzame personen) realiseerden na twee negatieve kwartalen weer een omzettoename van bijna

OMZETONTWIKKELING IN DE BOUW

3 procent in het derde kwartaal. De middelgrote bedrijven in de gww (10-100 werkzame personen) laten na herstel in 2011 een afname van de omzet zien in de afgelopen drie kwartalen. De omzet in de burgerlijke en utiliteitsbouw is het derde kwartaal opnieuw afgenomen en wel met ruim 5 procent vergeleken met het derde kwartaal van 2011. Deze afname was wel kleiner dan in de eerste twee kwartalen van

2012. Alle bedrijven in de b&u dragen bij aan deze omzetsdaling. De afname was met ruim 7 procent het grootst bij de middelgrote bedrijven (10-100 werkzame personen). Hoewel de middelgrote bedrijven in de hele bouwnijverheid slecht presteerden, was de omzetsdaling de afgelopen drie kwartalen het grootste bij de middelgrote b&u-bedrijven. Zij zijn hierdoor terug op een omzetsniveau dat ongeveer op dat van 2005 ligt.

Door crisis minder regionale projecten in 2013

In opdracht van regionaal samenwerkende organisaties heeft het EIB geïnventariseerd welke projecten de overheden in 2013 op de markt zullen brengen in Noord-Holland-Noord en Utrecht. Hiervoor hebben gemeenten, waterschappen, provincie en Rijkswaterstaat projecten aangemeld. In totaal hebben de overheden in deze regio's 350 projecten op de agenda staan voor

aanbesteding in 2013, voor het overgrote deel infrastructuurprojecten. De projecten vertegenwoordigen een waarde van 1 tot 1,5 miljard euro. In Noord-Holland-Noord ligt het totale aanbestedingsbedrag lager dan één jaar geleden, in Utrecht is geen vergelijkingsmateriaal beschikbaar. Vooral de gemeenten geven aan dat de crisis en

de noodzakelijke bezuinigingen leiden tot vermindering van het aantal projecten in 2013. Onder meer het werk rond bouwlocaties zal verder verminderen. Daarnaast versoberen sommige gemeenten het onderhoud. Wel is er de komende jaren veel werk op het gebied van dijken- en waterbouw. Door de crisis willen overheden ook efficiënter gaan aanbesteden.